

Előfizetési díj:
Egész évre 4 frt. Félévre
2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egy szám ára 10 kr.

Hirdetmények:
3 hasábos petitsor egyszer
9 kr. többszöri hirdetésnél
7 kr. Bélyegdíj 30 kr.

Nyilt-tér petit sora 12 kr.

ZALAMEGYE

társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap
szellemi és anyagi részét
illető közlemények a szer-
kesztőséghez küldendők.

Bérmentetlen leveleket csak
ismert kezektől fogadunk el.

Kéziratokat nem küldünk
vissza.

A „Zalamegyei gazdasági egyesület“, a „Zala-eggerszegi ügyvédi kamara“, a megyei községi- és körjegyzők, a „kanizsai és novai járási községi és körjegyzők egylete“-nek hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnap.

Erzsébet királyné halála.

Gyászba borult az ország. Meggyilkolták Magyarországot királynéjéé Genfben.

Genf! te három művelt népnek gazdag városa. Megáldott tégedet az Isten az emberek műveltségével, a természet szépségével s az aranyok gazdagságával. Oh te magas műveltség! egyik lábadat a szabadság földjén pihenteted, másik lábaddal embertársunknak a nyakát taposod s elrablod az életet, amit nem te adtál. Te aranyok gazdag városa! benned járnak-kelnek azok a sötét démonok, kik az arannyal is drágább vagyont rabolnak, a leggazdagabb szív kincsés házába törnek pusztítani... Nem gazdagodnak vele. Oh, ha tudnák, most be szegény fájó szívet raboltak el! — Te szép város! Kincsháza a természetnek!... Kézenfogva ölelget át téged egyszerre a tél, tavasz, nyár és ős. Gyümölcsöt hoz a kerted fája, míg magas bérceid vállán a tél hava csillog s lábad alatt a völgyben tavaszi virág nyílik és magasztal a költő dala, mert „szébbek a Provence daltel: mezői“, mint a gulyás pusztája... Folyóvizednek csillogó tükrében s tavadnak kék vizében is a menyország fürdik... s néked ez nem elég. A partról is elrabolsz egy menyországot.

Megölték partodon Magyarországot királynéját, a mi menyébéli asszonyunkat, országunk édes anyját. Olyan volt ő, mint egy kis menyország: a fenkölt nemes érzésnek, a jóságának és szeretetnek temploma. Ezt rombolta le egy istentelen kéz, mint egykor Herosztrates a Diána templomát.

Igen. Ez a mi gyászos fájdalomunk, hogy nincs többé **Erzsébet** királynénk, koronás asszonyunk.

Oh nagy asszony! pedig erős voltál te! Hármaskorát viseltél. A népek tették magad homlokodra a királyi koronát, — ezzel nem sokat törődted. Nagy lelkedre magad fontál szép koronát, a nemes jóságból, — ezt sem fitogtattad. De látta mindenki, a mit a sors adott: sziveden hordoztad a fájdalom töviskoronáját: ezt súlyosan emelted. Magad egy megszentelt fájdalom valál.

Talán ezt irigyelték meg a gonoszok!

Az emberiség jobb részében nem támadhat annyi megvetés és utálat, hogy méltó legyen annak a gonosznak az elítélésére, ki e nemes lényre emelte kezét.

Meg kell elégednünk ama szomorú vigasztalódással, hogy a változhatatlan végzet kezében könnyű játékszerek vagyunk s a sors csapásait némán el kell tűrnünk. Meg kell nyugodnunk abban az erős hitben, hogy elménk hiában hánykolódik, mert az irgalom és végső büntetés Isten kezében van.

hogy ő segített a rossz időkre borítani a feledés fátyolát. Mondjuk el unokáinknak és fiainknak, hogy nagy szavazata volt akkor is, mikor a felséges urával együtt a magyar szabadságharc katonáinak ajándékozták a koronázás ajándékát. Még mit? Azt se feledjük el, hogy a mi Deák Ferencünknek koporsójára egy könyvet hullatott a nemzettel együtt ő is, a nagy királyné.

Ne feledjük el ezeket, mikor róla képet alkotunk. Nem is tudjuk mi elfelejteni, mert mi magyarok vagyunk. —

A világtörténelem ítélőszéke előtt a magyar nemzetet haládatlansággal még sohasem vádolták. Hagyjuk meg unokáinknak is, hogy okot erre ők se adjanak.

A magyar nemzet halála, rendületlen tisztelete s élénk költői képzelete a szentek közé emelte nagylelkű nemes embereit és asszonyait. Nem fog elfelejtkezni a nemes Erzsébet királynéről sem.

A holtak birodalma sok embert befogad. De nagy a mi hitünk a feltámadásban. Most elköltözött királynénkat is meg fogják látni a késő nemzedékek is a költők világában, a legendás alakok között Szent Margit, Szent István és Szent László társaságában, amint gyógyító füvet keres a betegek számára. Meg fogják látni a bánatos anyát a bús románcokban s — szívet tépő balladákban, amint elvesztett fián kesereg s hogy végre még ez édes fájdalmat sem engedik meg neki a gonosz emberek...

S ha az élőkre fordítjuk szemünket, találunk-e vigasztalást magunk számára? Nincs kitől. Az egész nemzet gyászol. De hol van olyan nagy fájdalom együttvéve is, mint a mi felséges Urunk, királyunk szívében!? Ó annyi kegyetlen csapás után most lelkének jobb felét vesztette el.

Viharedzett tölgyfa. Levelei alá hulladoznak. Ágak töredeznék róla. Itt-ott megszakgatja, sodor a szélvész a koronájából is. De áll a kemény törzs, bár vihar csapkodja.

Igy áll magyarok királya.

Gyertek oda mindnyájan bámolni az erőt, tisztelni a bánatos fenséget s szeretni és magasztalni a példaadó vezért, ki népei jólétéért aggódik saját bajában is. Gyertek, boruljatok térdre és imádkozzatok az Istenhez, hogy fordítsa el immár fejéről a csapást! — Kérjétek az Isten irgalmát jó öreg királyotok számára. Együttal a nemzet számára is irgalmat kértek ekkor.

Ki szereti a királyt, ha a magyar nem? Kinek volt egymásután ezer esztendeig királya, ha nem a magyarnak?

Király és nemzet mintha egy egész volna, mint a fő a testtel.

Lám „rossz idöket élünk, rossz csillagok járnak“. Védellezzétek könyörgéssel is a jó királyt s imádkozzatok, hogy „Isten ójja nagy csapástól mi magyar hazánkat.“

B. Gy.

Nagy dolgokban rövid és száraz ami emberi kötelességünk s csak addig terjed, hogy a holtakat megsiradjuk és eltemetjük.

Megsiratjuk és eltemetjük most is a mi drága halottunkat.

Édes anyánkat temetjük. Magyarországot gyermekei, hullasatok forró könyvet jó anyátok koporsójára, — mert jó volt ő hozzátok, az egész nemzethez, s annak minden gyermekéhez; az egész magyar nemzetnek volt ő édes anyja.

Van azonban még e szomorú isten-hozzádon kívül egy emberi kötelességünk.

Állítsunk emléket róla szívében, lelkünkben. Vessük jól emlékezetünkbe jó királynénknak nemes alakját. Mondjuk el unokáinknak is, hogy volt egy királynéja a magyar nemzetnek, aki szerette a magyar népet s akit szerettek a magyar; aki szerette és segítette a szegényt, s könnyet hullatott az ügyefogyottak panaszára, s gyógyító irt készítette a sebesülteknek! Ki a felséges urának, népek uralkodójának, a magyarok királyának hitvesi szeretettel enyhítette nehéz kormányzói gondját. Mondjuk el unokáinknak is, hogy Erzsébet királyné, a szelid galamblelkű asszony, mikor még viharos idők voltak, egy kézsimitással csendesítette a kedélyeket; a harkedvelő férfiak zordon orcáira bekeszerető fényt derített jó lelkének egy mosolygásával; — hogy ő volt a kezes, mikor Felséges ura kezét fogott a nemzet-

Erzsébet királyné halála.

Erzsébet királyné gyászos haláláról mindenki ismeri már talán a legkisebb részleteket is a napi lapok pontos tudósításából. Lapunk közönségének tehát csak a legmarkansabb jeleneteket kell lejegyeznünk.

A szörnyű katasztrófa szeptember 10-én d. u. fél két órakor történt, távol idegenben, Genf városában. Városunkon keresztül legelőször *Festetics Mária* grófnőhöz, a királyné udvarhölgyéhez, jött a lesújtó telegramm, ki ekkor épen itthon időzött, Söjtörön. A hihetetlen hír estefelé érkezett, s innen kiszivárgott a közönséghez is.

A hír csak annyit mondott, hogy *Erzsébet királynét meggyilkolták*. Senkise sem hitte ugyan, — de azért azon éjjel Zala-Egerszegben a vendéglőkben a zene és minden mulatság elnémultak, rebegve beszéltek, kérdezősködtek a talányról. És reggelre már a házakon gyászlobogók lengtek anélkül, hogy valami rendeletet adtak volna ki, mert ekkor már bővebben jöttek a telegrammok és jöttek az ujság tudósítások, melyek kétségtelenné tették a hihetetlennek tetsző hírt. A megrendítő esetnek összevont rövid ismertetése a következő:

A felséges asszonyt, a magas műveltségű királynét, a gyöngéden szerető édes anyát, a költői lelkű és legjóságosabb szívű gyászos asszonyt egy *anarchista törrel sziven szurta Genf városában szept. 10. szombaton d. u. 1/2 2 órakor, s másfél óra múlva, 3 órakor meghalt.*

A királyné a Beau-Rivage nevű szállodából ment ki gyalog Sztáray grófnő udvarhölgye kíséretében a hajó állomás felé, hogy a genfi tó nyugoti partján új ismerőst meglátogassa. Alig száz lépésre egy *Luccheni* nevű olasz anarchista rárohant s egy tört döfött a szívébe, a legmélyebb szívébe...

A világon senki sem tudja megmondani, hogy miért...

S a királyné másfél óra múlva meghalt. Egy nemzet állja körül ravatalát és siratja benne jóságos angyalát!

Zalavármegye gyásza.

Zalavármegye törvényhatóságának f. hó 12-ére volt kitűzve rendes közgyűlése, amelyre a bizottsági tagok szokatlan nagy számmal jelentek meg.

Pont 10 órakor *Dr. Jankovich László* gróf főispán a közgyűlést megnyitván, a mely meghatottság hangján emlékezett meg a nagy veszteségről, amely az országot a magyar nemzet által imádásig szeretett Erzsébet királynénak oly tragikus módon bekövetkezett gyászos elhunytával érte.

A közgyűlés tagjai mely megindulással, állva hallgatták meg elnöklő főispánnak a vármegye közönségének gyászát oly hiven tolmácsoló szavait, s indítványára a nagy halott lelki üdvéért tartandó gyászisteni tiszteletre mentek.

A gyászmise után a közgyűlést a vármegye főispánja folytatónak megnyitván, felolvastatott a belügyminiszternek Zalavármegye közönségéhez intézett sürgönye, amelyben a miniszter értesíti a vármegye közönségét felséges királynénak f. hó 10-én Genfben egy anarchista által rajta ejtett törsturás folytán bekövetkezett gyászos elhunytáról.

A „Zalamegye“ tárcája.

A két csillag.

Szép holdvilágos estében szívszorogva nézegetek egy fényes csillagot, mely őrző szem gyanánt ragyog alá az ország szívére, szép fővárosra.

Boldogasszony Anyánk névnapjának elő estéjén a fényes csillag mellett egy másik is mosolygott alá szomorúan, merengőn úgy, a hogy csak annak birtokosa tudott metsző fájdalom, égető kínjai közepette mosolygni: *a hön szeretett magyar népére.*

Könybe lábad szemem, mikor e két őrző csillagot nézem, mighalhatatlan lekem elszáll oda, a boldogok országába, hogy hallja, mit beszél egymással az a két ragyogó csillag...

Anyám, te kedves jó anyám, nézd az az erdő-koszorúza szép vidék: Magyarország, a mi édes hazánk... Ott láthatod Budavárát, boldog otthonunkat, nem messze tőle egy pompázó kert: Gödöllőt; ott fenn pedig a hegyek között Bártfát, a te magad választotta üdülő-helyedet...

Es lásd, te királyi szülőm, azok a fekete pontok, mind a gyász jelei, azok a szomorú, semmiségük és veszteségük tudatában lesújtott gyászalók, magyarok, a mi hú támaszaink, Árpád apánk lovagias gyermekei, kiknek te oly bálványozott Nagyszasszonyuk voltál...

Lásd, Magyarország megdicsőült királynéja, én e szép, sokat szenvedett és vergődő hazára vigyázok innen felülről; eddig egyedül, de ezután, úgy-e, kedves jó Anyám, kettecskén örökösök hű magyarjainkra és szegény öreg atyánkra!?

Igen, szeretett deli fiam, ezután mindketten vigyázni fogunk rájuk... Majd elhallgatott a két csillag, s mint két őrző szem mosolyg alá Rudolf királyt és Erzsébet királyné csillaga...

Megdöbben a szív, megrendül az agy, szinte bitünk vesz el annak a rémes, megrázó hírek hallatára, mely tudtunkra adja, hogy az angyalosság, nemes lelkű királynénkat, földi Nagyszasszonyunkat, egy állat, nem, ez arra képtelen, egy — ember — szentségtelen kezekkel meggyilkolta...

Ez után a közgyűlés főispán indítványára azon súlyos csapás felett, amely koronás királyunkat felséges Asszonyunk gyászos elhunytával érte, legmélyebb részvétét és fájdalommal fejezte ki s egyuttal elhatározta, hogy ezen részvétét és fájdalmát tolmácsoló legmélyebb hódoló gyászfeliratát a kormányelnök útján a trón zsámolyához juttatja.

Barcza László bizottsági tag ezután a következő indítványt teszi:

„E pillanatban — a mely megilletődés és gyász hatása alatt — nem vagyunk képesek megmérni a veszteség nagyságát, a mely hazánkat felséges asszonyunk, Erzsébet királyné, váratlan halálával érte.

Magyarország történetének bizonyára legfényesebb része lesz az, amelyben áldásdús élete fog megörökíttetni. Egy nemzetre a királyné halála mindenkor súlyos veszteség. Kétszeresen súlyos reánk a veszteség, amikor imádván szeretett Erzsébet királynénk Ó felségében hazánk védasszonyát és őrző angyalát siratjuk. Mert az egyszerű földmivestől a legmagasabb méltóságok viselőikig, minden magyar ember érzi és tudja, hogy felséges királynénkban, akit a sors keze oly hirtelen ragadott el tőlünk, szerető édes anyát veszítettünk el.

Élénk emlékeztünkben van még, — bár már 22 évvel ezelőtt történt —, amikor Erzsébet királynénk Ó felsége a haza bölcsének s mi vármegyénk büszkeségének, Deák Ferencnek, ravatalához járult, megosztva nemzetünk gyászát és bánatát.

Ime, mélyen tisztelt közgyűlés, most mi rajtunk a sor, hogy alattvalói hódolattal és hálás szeretetünk érzéssel, az ő fejedelmi ravatalánál gyászbaborulva megjelenjünk.

Jelenleg még nem tudható, hogy miként és hogyan leend a még meg nem állapított végtisztességi szertartásokba a mi vármegyénk nagy gyászának és szívből fakadó résztvevésének kifejezése az országok, nemzetek és népek millióinak gyásza között beilleszthető, ez okból tisztelettel indítványozom: mondja ki határozatilag a tekintetes közgyűlés, hogy felkéri és megbizja a méltóságos főispán urat és a tekintetes alispán urat, hogy Zalavármegye részvétének és gyászának méltó kifejezésére és tolmácsolására minden lehető intézkedést tegyenek és e tekintetben minden irányban bármilyen intézkedésre a legmélyebb terjedő és teljes meghatalmazást adják nekik.

Engedje Isten, hogy boldogult felséges királynénk az egekben is örangyala maradjon nemzetünknek.

A közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadja, kiegészítve *Héczy Kálmán* bizottsági tagnak azzal az indítványával, hogy a mai napra egybehivott rendes közgyűlés a temetés utánig elnapoltassék.

Városunk gyásza.

Amint f. hó 11-én futó tüzként elterjedt városunkban a lesújtó hír Erzsébet Királyné gyászos elhunytáról, nemcsak a középületekre, hanem a legtöbb magánháza is kitűzték a gyász jelülül a fekete zászlót.

F. hó 12-én, a vármegye törvényhatósága által rendezett gyász isteni tiszteleten a hatóságokon kívül nagy számu közönség vett részt.

A város képviselő testülete f. hó 15-én rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyedüli tárgyát felséges Királynénk gyászos elhunytá felett érzett gyásznak külső kifejezése feletti intézkedés képezte.

A szép számmal megjelent városi képviselőknek Botfy Lajos polgármester a meghatottság hangján adta értesére a nagy veszteséget, amely a magyar nemzetet szeretett Királynéjának gyászos elhunytával érte, és felkérte a

Nemes szívéből kiömlő vére idegen földre hullott, hova mi tömegesen fogunk zárandokolni, mert ez a hely örökké szent lesz előttünk!...

Minő változó az emberi sors!... Ő, ki egyszer a legboldogabb anya és királyné volt, az utolsó években élő-halottként bolygott, míg végre egy anarchista töre nem küldte őt a kiérdemelt helyre, a fényes mennyországba!

Ha valamikor, úgy e jelen alkalomkor egész teljében él lelkemben az a hit, hogy van, kell lenni egy másik hazának, hol, ha nem is minden jó és nemes, de ilyen dicső mátyr-halálal kimultak: üdvösséget találnak...

Erzsébet királyné nincs többé!! De testét bár ére-koporsókba zárják, lelke örökké köztünk lebeg, alakja mythosivá domborik ki, róla legendák fognak keletkezni és sajtó szívével, könybe lábadt szemmel fog róla mesélni az apó késő unokáknak...

Erzsébet királyné nincs többé! Ő ma már a történelem!

Neve egy lapon fog tündökölni Gizella királyasszonyával, a nagy lelkű és hős Ilonák és Lorántffy Zsuzsánáéval!...

Mert nagy volt ő, mint anya, nagy mint királyné... A szerelem füzte rózsás láncával az ifju, deli Ferencz Józsefhez, s a nagy szívében lángoló igaz szeretet nem aludt ki iránta az utolsó percig sem.

Hűségesebb hitvest, odaadobb feleséget nem mutat fel a történet Erzsébetnél...

Szép, mondják, a vén Európa legszebb leánya volt Erzsébet, midőn a trónra lépett a magyar királylady...

Szomorú idők jártak ekkor hazánkban, s ha tán már a vérfürdők elitta is az édes anyaföld, a sebek, a kétségbeesett, remény vesztett honfi-szívek sebei még frissék, tátongók voltak...

Látta ezt az ifju király asszony, s könyvek hulltak alá bővülő szeméből és erre a sohasem látott csudára — remény szállt a szíveibe és behegedtek tőle a sebek...

És mikor a szerencsétlen olasz hadjárata kitört 7 évvel később 1866-ban a porosz háború, mely é. év július 3-án már tönkreteszti az osztrák birodalmat, Erzsébet figyelmé felénk fordul, anyai szívére ölel bennünket és már 1867. június 8-án az ország örömrivalgása közepette magát felséges férjével megkoronáztatja.

közgyűlést, sziveskedjék a tanácsi előterjesztést meghallgatni s annak alapján részvétének kifejezése iránt határozni.

Ez után tudomásul véve, hogy a gyászlobogók kitűzése iránt már intézkedés történt s a városi hatóság, valamint a képviselőtestület tagjai a vármegye törvényhatósága mint a képviselőtestület részéről rész vettek, által f. hó 12-én tartott gyászistenitiszteleten részt vettek, s hogy a temetés napjának bezárólag a zené a tanács beselötestület elhatározta, hogy a nagy veszteség felett mélyen érzett bánatát jegyzőkönyvileg örökíti meg, Ő felségéhez, koronás királyunkhoz részvétiratot intéz; intézkedik, hogy a magánházakona gyász jelülül a fekete zászlók hat hétig kitűzve legyenek; a temetés napján délután 2—6-ig az üzletek zárva legyenek.

Az egyházmegye gyásza.

Hidasy Kornél szombathelyi megyei püspök a megyebeli papsággal a következő körlevélben tudatja felejt-hetetlen emlékü Erzsébet Királynénk gyászos elhunytát:

Legmélyebb gyásza borulva vettük a messze távolból érkezett lesújtó hírt, mely **Felséges Asszonyunknak, Erzsébet Királynénknak** mélyen megrendítő halálát tudatja.

Egy aljas, elvetemült férfi, Genf városában, folyó hó 10-én délután gyilkos tört szurt áldott szívébe, azon nemes szívébe, melyet évek óta oly sok szomorúság busított és ugyanazért idegen földön, tőlünk távol, keresett enyhülést és üdülést.

Nem találunk szavakat, melyek méltóképp kifejeznék mélyes gyásznkat, mert mindnyáján érezzük, hogy a boldogultban nagylelkű pártfogónkat, anyánkat vesztettük, ki küzdelminkben, szenvedéseinkben, de egyuttal örömeinkben is, hűséges részvételt osztott; ki különös rokonszenvével ajándékozta meg országunkat és kegyelmének számtalan jelével megörvendeztetette. Ki oly szívesen jött szép hazánkba, mert törhetlen hűségre, szeretetre talált közöttünk. Ugyanazért hű népei fájdalomtól lesujtva zokognak a legjobban, a legnemesebb Királyné gyászos kimúlása fölött.

A nagy, nemes lélek, kitől őszbe borult Felséges jó Királyuk nehéz napjaiban vigaszt és erőt merített, az örökkévalóságba távozott; s így össeroskadt az az erős támasz, amelynek egykoron a királyné, a gyásznak hasonló szomorú órájában, maga Felséges Úrnak elnevezé; — találjon tehát a súlyosan próbált agg Királyunk erőt és támaszt népének odaadó szeretetében és hűséges ragaszkodásában!

Az imádandó isteni Gondviselés a hit erejével és a népek szeretetével segíti majd, hogy a lesújtó csapást az Ő szent akaratán való megnyugvással elviselhesse, és azon tudat, hogy milliók osztoznak fájdalmában, neki erőt fog kölcsönözni a megpróbáltatás eme nehéz óráiban.

A mélyes gyász fájdalomban résztvevő igaz szeretet legüdvösebb megnyilatkozásaképp a legmagasabb uralkodóház és a nemzet drága halottjéért székesegyházunkban szeptember hó 19-én ünnepélyes gyászmise fog tartatni, és ezzel elrendelem egyházmegyéim minden önálló lelkeséggel bíró egyházában, szeptember hó 23-án hasonlóképpen ünnepélyes gyászistentisztelet tartását, melyre az összes helyi, katonai és polgári hatóságok, egyesületek és tanintézetek külön és ideje korán meghívandók, és mely megelőzőleg a templomban is kihirdetendő lesz.

A boldogult Felséges Királyasszony temetését megelőző napon az esti harangszó után és a temetés napján reggel 8 órakor, félóraig, a temetés órájában pedig, vagyis szept. hó 17-én délután 4 órakor, az egyházmegyéim területén levő összes templomokban a harangok szóljanak.

Tekintettel arra, hogy f. évi 23-án heti vásár lesz városunkban s e miatt a hatóságok és a tanuló ifjuság

Ekkor már nem csak szívünket, de nyelvünket, e legdrágább kincsüket is ismerte.

Othonos volt irodalmunkban, bővebben tanulmányozta hőseink és mátyrajaink fényes történetét.

Derék magyar publicista volt a tanító mestere: *Falk Miksa.*

1868-ban a felséges asszony egy hercegnőnek adott életet Budavárban, mely alkalommal rajongó szeretetének számtalan tanujelét adta a hálás magyar nemzet.

1879-ben élte legboldogabb óráit a mi Nagyszasszonyunk, midőn forrón szeretett fiát, Rudolf királyt, Budapestre kísérte ifju, bájoló nevével: Stefániával!

Ekkor hullatta a nagy lélek, ki hivatásának teljes tudatában állott, utóljára örömkönyt...

Ezután rémes, iszonyatos csapások lógották... Utóljára elvesztette egyetlen reményét, szemefényét, szeretett fiát: Rudolfot...

Ezzel elvesztett Erzsébet királyné a világ számára. Letette fejről a nehéz koronát, le a hermelin palástot; egyszerű fekete ruhát öltött, töretlen utakon járt, egyedül a mult emlékeinek élt.

Hanem ha a magyar nép örült, itt volt Ő is, utóljára a millennium alkalmával; s bár nehezebb esett vérző szívének a mosoly, fekete legyezője alól boldogan nézte szeretett népét...

Az évek multak... csak a királyné fájdalmi nem. A megtépett és átdöfődött szívének utolsó törsturása: nővérének Párisban való elégése volt...

Ez óta még kínosabb volt rá nézve az élet... Szótlanul hurcolta utain keresztül, s járta a szenvedések Golgotháját, míg egy tör összeroncsolt szívében az élet-erét át nem dőtte...

Erzsébet, szegény hazánk földi Nagyszasszonya, nincs többé!...

Ő elköltözött oda, hol szerencsétlen véget ért fia oly rég óta várja; hol nincs többé szenvedés, nincs többé csapás; hol fejjére teszik az angyalok a jutalmat; a boldogság koronáját; hol örökös hálás alattvalói és aggkirályi férje feltette életén!...

Oly figyelmesen, annyi szeretettel mosolyg alá az a két csillag...

Erzsébet királyné halála.

Erzsébet királynének gyászos haláláról mindenki ismeri már talán a legkisebb részleteket is a napi lapok pontos tudósításából. Lapunk közönségének tehát csak a legmarkansabb jeleneteket kell lejegyeznünk.

A szörnyű katasztrófa szeptember 10-én d. u. fél két óraker történt, távol idegenben, Genf városában. Városunkon keresztül legelőször *Festetics Mária* grófnőhöz, a királyné udvarhölgyéhez, jött a lesújtó telegramm, ki ekkor épen itthon időzött, Sajtörön. A hihetetlen hír estefelé érkezett, s innen kiszivárgott a közönséghez is.

A hír csak annyit mondott, hogy *Erzsébet királynét meggyilkolták*. Senkisémm hitte ugyan, — de azért azon éjjel Zala-Egerszegen a vendéglőkben a zene és minden mulatság elnémultak, rebegve beszéltek, kérdezősködtek a talányról. És reggelre már a házakon gyászlobogók lengtek anélkül, hogy valami rendeletet adtak volna ki, mert ekkor már bővebben jöttek a telegrammok és jöttek az újság tudósítások, melyek kétségtelemé tették a hihetetlennek tetsző hírt. A megrendítő esetnek összevont rövid ismertetése a következő:

A felséges asszonyt, a magas műveltségű királynét, a gyöngéden szerető édes anyát, a költői lelkű és legjóságosabb szívű gyászos asszonyt egy *anarchista törrel sziven szurta Genf városában szept. 10. szombaton d. u. 1/2 2 óraker, s másfél óra múlva, 3 óraker meghalt.*

A királyné a Beau-Rivage nevű szállodából ment ki gyalog Sztáray grófnő udvarhölgye kíséretében a hajó állomás felé, hogy a genfi tó nyugoti partján új ismerőst meglátogassa. Alig száz lépésre egy *Luccheni* nevű olasz anarchista rárohant s egy tört döfött a szívébe, a legnemesebb szívébe...

... A világon senki sem tudja megmondani, hogy miért...

S a királyné másfél óra múlva meghalt. Egy nemzet állja körül ravatalát és siratja benne jóságos angyalát!

Zalavármegye gyásza.

Zalavármegye törvényhatóságának f. hó 12-ére volt kitzúve rendes közgyűlése, amelyre a bizottsági tagok szokatlan nagy számmal jelentek meg.

Pont 10 óraker *dr. Jankovich László* gróf főispán a közgyűlést megnyitván, a mély meghatottság hangján emlékezett meg a nagy veszteségről, amely az országot a magyar nemzet által imádásig szeretett Erzsébet királynénak oly tragikus módon bekövetkezett gyászos elhunytával érte.

A közgyűlés tagjai mély megindulással, állva hallgatták meg elnöklő főispánnak a vármegye közönségének gyászát oly híven tolmácsoló szavait, s indítványára a nagy halott lelki üdvéért tartandó gyászisteni tiszteletre mentek.

A gyászmise után a közgyűlést a vármegye főispánja folytatónak megnyitván, felolvastatott a belügyminiszternek Zalavármegye közönségéhez intézett sürgönye, amelyben a miniszter értesíti a vármegye közönségét felséges királynénak f. hó 10-én Genfben egy anarchista által rajta ejtett törzsúrás folytán bekövetkezett gyászos elhunytáról.

A „Zalamegye“ tárcája.

A két csillag.

Szép holdvilágos estében szívzorongva nézegetek egy fényes csillagot, mely őrző szem gyanánt ragyog alá az ország szívére, szép fővárosra.

Boldogasszony Anyánk névnapjának elő estéjén a fényes csillag mellett egy másik is mosolygott alá szomorúan, merengőn úgy, a hogy csak annak birtokosa tudott metsző fájdalmat, égető kínjai közepette mosolygni: *a hön szeretett magyar népére.*

Könybe lábad szemem, mikor e két őrző csillagot nézem, míg halhatatlan lekem elszáll oda, a boldogok országába, hogy hallja, mit beszél egymással az a két ragyogó csillag...

Anyám, te kedves jó anyám, nézd az az erdő-koszorúza szép vidék: Magyarország, a mi édes hazánk... Ott láthatod Budavárát, boldog otthonunkat, nem messze tőle egy pompázó kert: Gödöllő; ott fenn pedig a hegység között Bártfát, a te magad választotta üdülő-helyedet...

Es lásd, te királyi szülöm, azok a fekete pontok, mind a gyász jelei, azok a szomorú, semmiségük és veszteségük tudatában lesújtott gyászalók, magyarok, a mi hű támaszaink, Árpád apánk lovagias gyermekei, kiknek te oly bálványozott Nagyasszonyuk voltál...

Lásd, Magyarország megdicsőült királynéja, én e szép, sokat szenvedett és vergődő hazára vigyázok innen felülről; eddig egyedül, de ezután, úgy-e, kedves jó Anyám, ketteskén őrökölünk hű magyarjainkra és szegény öreg atyánkra!?

Igen, szeretett deli fiam, ezután mindketten vigyázni fogunk rájuk...

Majd elhallgatott a két csillag, s mint két őrző szem mosolyg alá Rudolf királyi és Erzsébet királyné csillaga...

Megdöbben a szív, megrendül az agy, szinte hitünk vesz el annak a rémes, megrázó hírek hallatára, mely tudtunkra adja, hogy az angyaljóságú, nemes lelkű királynénkat, földi Nagyasszonyunkat, egy állat, nem, ez arra képtelen, egy — ember — szentségtelen kezekkel meggyilkolta...

Ez után a közgyűlés főispán indítványára azon súlyos csapás felett, amely koronás királyunkat felséges Asszonyunk gyászos elhunytával érte, legmélyebb részvétét és fájdalmát fejezte ki s egyuttal elhatározta, hogy ezen részvétét és fájdalmát tolmácsoló legmélyebb hódoló gyászfeliratát a kormányelnök útján a trón számolyához juttatja.

Barcza László bizottsági tag ezután a következő indítványt teszi:

„E pillanatban — a mély megilletődés és gyász hatása alatt — nem vagyunk képesek megmérni a veszteség nagyságát, a mely hazánkat felséges asszonyunk, Erzsébet királyné, váratlan halálával érte.

Magyarország történetének bizonyára legfényesebb része lesz az, amelyben áldásdús élete fog megörökíttetni. Egy nemzetre a királyné halála mindenkor súlyos veszteség. Kétszeresen súlyos reánk a veszteség, amikor imádvá szeretett Erzsébet királynénk Ó felségében hazánk védasszonyát és őrző angyalát siratjuk. Mert az egyszerű földmivestől a legmagasabb méltóságokat viselőig, minden magyar ember érzi és tudja, hogy felséges királynénkban, akit a sors keze oly hirtelen ragadott el tőlünk, szerető édes anyát veszítettünk el.

Élénk emlékezetünkben van még, — bár már 22 évvel ezelőtt történt —, amikor Erzsébet királynénk Ó felsége a haza bölcsének a mi vármegyénk büszkeségének, Deák Ferencnek, ravatalához járult, megosztva nemzetünk gyászát és bánatát.

Ime, mélyen tisztelt közgyűlés, most mi rajtunk a sor, hogy alattvalói hódolattal és hálás szeretetünk érdekeivel, az ő fejedelmi ravatalánál gyászbaborulva megjelenjünk.

Jelenleg még nem tudható, hogy miként és hogyan leend a még meg nem állapított végtestességi szertartásokba a mi vármegyénk nagy gyászának és szívből fakadó részvételének kifejezése az országok, nemzetek és népek millióinak gyásza között beilleszthető, ez okból tisztelettel indítványozom: mondja ki határozatilag a tekintetes közgyűlés, hogy felkéri és megbizzza a méltóságos főispán urat és a tekintetes alispán urat, hogy Zalavármegye részvétének és gyászának méltó kifejezésére és tolmácsolására minden lehető intézkedést tegyenek és e tekintetben minden irányban bármilyen intézkedésre a legmesszebb terjedő és teljes meghatalmazást adja nekik.

Engedje Isten, hogy boldogult felséges királynénk az egekben is örangyala maradjon nemzetünknek!

A közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadja, kiegészítve *Háczky Kálmán* bizottsági tagnak azzal az indítványával, hogy a mai napra egybehívott rendes közgyűlés a temetés utánig elnapoltassék.

Városunk gyásza.

Amint f. hó 11-én futó tüzként elterjedt városunkban a lesújtó hír Erzsébet Királyné gyászos elhunytáról, nemcsak a középületekre, hanem a legtöbb magánháza is kitzíték a gyász jelül a fekete zászlót.

F. hó 12-én, a vármegye törvényhatósága által rendezett gyász isteni tiszteleten a hatóságokon kívül nagy számu közönség vett részt.

A város képviselő testülete f. hó 15-én rendki üli közgyűlést tartott, amelynek egyedüli tárgyát felséges Királyné gyászos elhunytá felett érzett gyásznak külső kifejezése feletti intézkedés képezte.

A szép számmal megjelent városi képviselőknek Botfy Lajos polgármester a meghatottság hangján adta értésére a nagy veszteséget, amely a magyar nemzetet szeretett Királynéjának gyászos elhunytával érte, és felkérte a

közgyűlést, sziveskedjék a tanácsi előterjesztést meghallgatni s annak alapján részvétének kifejezése iránt határozni.

Ez után tudomásul véve, hogy a gyászlobogók kitzúése iránt már intézkedés történt s a városi hatóság, valamint a képviselőtestület tagjai a vármegye törvényhatósága által f. hó 12-én tartott gyászisteni tiszteleten részt vettek, a temetés napjáig bezárólag a zenét a tanács beszüntítette, a tanács javaslatának elfogadása mellett a képviselőtestület elhatározta, hogy a nagy veszteség felett mélyen érzett bánatát jegyzőkönyvileg örökíti meg, Ó felségéhez, koronás királyunkhoz részvétiratot intéz; intézkedik, hogy a magánházakona gyász jelül a fekete zászlók hat hétig kitzúve legyenek; a temetés napján délután 2—6-ig az üzletek zárva legyenek.

Az egyházmegye gyásza.

Hidasz Kornél szombathelyi megyei püspök a megyebeli papsággal a következő körlevélben tudatja felettihetetlen emlékü Erzsébet Királyné gyászos elhunytát:

Legmélyebb gyásza borulva vettük a messze távolból érkezett lesújtó hírt, mely **Felséges Asszonyunknak, Erzsébet Királynénknak** mélyen megrendítő halálát tudatja.

Egy aljas, elvetemült férfi, Genf városában, folyó hó 10-én délután gyilkos tört szurt szívébe, azon nemes szívé, melyet évek óta oly sok szomorúság busított és ugyanazért idegen földön, tőlünk távol, keresett enyhülést és üdülést.

Nem találunk szavakat, melyek méltóképp kifejeznék mélységes gyásznkat; mert mindnyájan érezzük, hogy a boldogulthban nagylelkű pártfogónkat, anyánkat veszítettük, ki küzdelmeinkben, szenvedéseinkben, de egyuttal örömeinkben is, hűséges részvételt osztott; ki különös rekonvenzával ajándékozta meg országunkat és kegyelmének számtalan jelével megörvendeztette. Ki oly szívesen jött szép hazánkba, mert törhetlen hűségre, szeretetre talált közöttünk. Ugyanazért hű népei fájdalomtól lesujtva zokognak a legjobban, a legnemesebb Királyné gyászos kimúlása fölött.

A nagy, nemes lélek, kitől őszbe borult Felséges jó Királyunk nehéz napjaiban vigaszt és erőt merített, az örökkévalóságba távozott; s így össeroskadt az az erős támasz, amelynek egykoron a királynét, a gyásznak hasonló szomorú órájában, maga Felséges Úrnk elnevezé; — találjon tehát a súlyosan próbált agg Királyunk erőt és támaszt népének odaadó szeretetében és hűségés ragaszkodásában! Az imáandó isteni Gondviselés a hit erejével és a népek szeretetével segíti majd, hogy a lesújtó csapást az Ó szent akaratán való megnyugvással elviselhesse, és azon tudat, hogy milliók osztoznak fájdalmában, neki erőt fog kölcsönözni a megpróbáltatás eme nehéz óráiban.

A mélységes fájdalomban résztvevő igaz szeretet legüdvösebb megnyilatkozásaképp a legmagasabb uralkodóház és a nemzet drága halottjáért székesegyházunkban szeptember hó 19-én ünnepélyes gyászmise fog tartatni, és ezennel elrendelem egyházmegyém minden önálló lelkeséggel bíró egyházában, szeptember hó 23-án hasonló ünnepélyes gyászistentisztelet tartását, melyre az összes helyi, katonai és polgári hatóságok, egyesületek és tanintézetek külön és ideje korán meghívandók, és mely megelőzőleg a templomban is kihirdetendő lesz.

A boldogult Felséges Királyasszony temetését megelőző napon az esti harangszó után és a temetés napján reggel 8 óraker, félóraig, a temetés órájában pedig, vagyis szept. hó 17-én délután 4 óraker, az egyházmegyém területén levő összes templomokban a harangok szóljanak.

Tekintettel arra, hogy f. évi 23-án heti vásár lesz városunkban s e miatt a hatóságok és a tanuló ifjuság

Ekkor már nem csak szívünket, de nyelvünket, e legdrágább kincsüket is ismerte.

Othonos volt irodalmunkban, bővebben tanulmányozta hőseink és mátyrjaink fényes történetét.

Derek magyar publicista volt a tanító mestere: *Falk Miksa.*

1868-ban a felséges asszony egy hercegnőnek adott életet Budavárban, mely alkalommal rajongó szeretetének számtalan tanujelét adta a hálás magyar nemzet.

1879-ben élte legboldogabb óráit a mi Nagyasszonyunk, midőn forrón szeretett fiát, Rudolf királyfit, Budapestre kísérte ifjú, bájoló nejevel: Stefániával!

Ekkor hullatta a nagy lélek, ki hivatásának teljes tudatában állott, utóljára örömkönyveit...

Ezután rémes, iszonyatos csapások látogatták...

Utóljára elvesztette egyetlen reményét, szemefényét, szeretett fiát: Rudolfot...

Ezzel elvesztett Erzsébet királyné a világ számára. Letette fejről a nehéz koronát, le a hermelin palástot; egyszerű fekete ruhát öltött, töretlen utakon járt, egyedül a mult emlékeinek élte.

Hanem ha a magyar nép örült, itt volt Ó is, utóljára a millennium alkalmával; s bár nehezére esett vézö szívének a mosoly, fekete legyezője alól boldogan nézte szeretett népét...

Az évek multak... csak a királyné fájdalmi nem.

A megtépett és átdöfődött szívének utolsó törzsúrása: nővéreinek Párisban való elégése volt...

Ez óta még kínosabb volt rá nézve az élet...

Szóltanul hurcolta utain keresztjét, s járta a szenvedések Golgotháját, míg egy tör összeroncsolt szívében az élet-erét át nem döfte...

Erzsébet, szegény hazánk földi Nagyasszonya, nincs többé!...

Ó elköltözött oda, hol szerencsétlen véget ért fia oly rég óta várja: hol nincs többé szenvedés, nincs többé csapás; hol fejére teszik az angyalok a jutalmat: a boldogság koronáját; hol örökdió hálás alattvalói és agg királyi férje feltéve-feltette életén!...

Oly figyelmesen, annyi szeretettel mosolyg alá az a két csillag...

felbomlása az ezen időszak nagyváltásai miatt nehézségbe ütközött, sőt tán sokan, akik egyébként óhajtanak az istentiszteletén megjelenni, a vásári üzlet miatt ebben akadályoztatnának: ezen okok alapján Balaton József apátplébános a város polgármesterével egyetértőleg a gyásztisztelet megtartását j. hó 22-ére vagyis csütörtök délelőtti 9 órára tűzte ki.

A királyné szobra.

Bezárult jóságos Fejedeleme asszonyunk drága teteme felett a sir örök északája, de virraszt sirja felett a magyar nemzet hálás kegyelele.

Aki életében szívébe zárta hű magyarjait: annak emléket híven megőrzi a magyar.

S hogy ne csak szívében, némán hordozza bánatát s őrizze meg kegyeletét, hanem külsőleg is kifejezést adjon felséges Királynéja iránt való forró szeretetének és törhetlen ragaszkodásának: önkényt, észrevétlenül, nyomban a gyászeset után, megindult a mozgalom, szoborban megörökíteni emléket annak a jóságos Fejedelemeasszonynak, aki a magyat nemzet iránt oly odaadó szeretettel viseltetett.

A mozgalom mind nagyobb hullámokat ver.

Bámulatos, hogy pár nap alatt mily óriási összeg gyűlt egybe.

A gazdagok nagy adományához sorakozni fognak a szegények fillérei.

S nincs messze az idő, amikor állni fog a szobor ott az ország Metropolisában s hirdetni fogja Erzsébet királynénknak ragaszkodását a magyar nemzethez s a magyar nemzet halálját és kegyeletét felséges Királynéja iránt.

Lesz egy megszentelt hely az országban, hova elzarándokol időtlen időnkig az utókor tanulni hazaszeretetet, tanulni halát és kegyeletet.

Megyei élet.

A megyei közigazgatási bizottság szeptember havi ülését dr. Jankovich László gróf főispán elnöklété alatt j. hó 13-án tartotta.

A főorvosi havi jelentés felolvasása és tudomásul vétele után dr. Hány István vármegyei t. főorvos jelenté, hogy Koller István bírói tag által a nagy-kaniszi fürdő házakra vonatkozólag felelített ama visszaélés, amely szerint minden orvosi rendelés nélkül köpölyöznek, az általa megejtett vizsgálat szerint tényleg létezik s a polgármesteri hivatalnál annak megszüntetése tárgyában a kellő lépést megtette, amit a bizottság helyeslőleg vett tudomásul.

A bottornyai nyugdíjazott jegyző helyett az ottani anyakönyvi kerületbe új anyakönyvvezetővé kinevezése végett a bizottság az új jegyzőt hozza a belügyminiszternél javaslatba, míg helyettes anyakönyvvezetővé a nyugdíjazott jegyzőt.

A dunántúli h. é. vasút igazgatóságának beadványa szerint Zechmeister Viktor náprátfai bérlőnek az a panaszos állítása, hogy földjének elposványosodását a vasúti test okozza, a szakértők véleménye szerint alaptalan s így a társaság a kívánt átereszek létesítését nem hajlandó magára vállalni. Erről érdekelt azzal értesítettik, hogy ha az eljárás folytatását kívánja, úgy a helyszíni szemle foganatosítása előtt a szükséges műszaki műveletre vonatkozó tervet készíttesse el.

Felsőalás törtévében a kazánvizsgálatok utáni számlák érvényesítése tárgyában: a szakelődő felhivatott, hogy az októberi gyűlésre a jelenben fennálló eljárás ismertetése mellett a kazántulajdonosok ellenőrzését biztosító eljárásra nézve tegyen javaslatot.

A kereskedelemügyi miniszter leirata szerint a Bük — Sárvar — rumi- és Rum — türjei vasút közigazgatási bejárásának határnapjával a zalai részre október 29-ike tűzetett ki Szt-Grótra, melyre a közigazgatási bizottság képviselőiben dr. Gyómsórey Vinceze bizottsági tagot és Lányi Kálmán államépítészeti hivatali főnököt küldötte ki.

A pécsi posta- és távirat igazgatóság jelentése szerint Draskoveczen postahivatal nem állítható fel, amit a bizottság tudomásul vett.

Bak község az Ukk—csáktornyai h. é. vasút pályatestén keresztül az 511—512 szelvények között egy gyalogjárót akar létesíteni az eddigi átjárónak megszüntetése mellett. A kérelem érdemleges határozathozatal előtt véleményezés végett kiadatik az államvasutak szombathelyi üzletvezetőségének.

A kereskedelemügyi miniszterium posta és távirat vezérigazgatósága tudatja, hogy Nova községben a táviratát ez idő szerint azért nem létesítheti; mert Csáktornya és Zala-Egerszeg között ez idő szerint új vonal nem volt felállítható; tudatja folytatolag, hogy az új vezeték létesítése a jövő évi programba felvételét s ha a költségeket a törvényhozás megszavazza, az új vonalt kiépíti. Az értesítést a bizottság tudomásul vette s ezzel az ügygyel kapcsolatban a pacsi távirat hivatal felállítására iránt a kellő lépéseknek újból való megtételét elhatározta.

Soos Vilmos zala-egerszegi lakosnak a vasút közelében építési ügyében a helyszíni szemle Háczy Kálmán bizottsági tag elnöklété alatt elendeltetett.

Ezután felolvasott a miniszterelnök leirata a közigazgatási bizottság 1897 évi jelentésére. A leiratban az egyes miniszterek válaszaival foglaltatnak a közigazgatási bizottság részéről tett javaslatokra, amelyek közül felelítjük, hogy az igazságügyminiszter a zala-egerszegi fokház építésére nézve kifejezett óhaját a bizottságnak előjegyzésbe vette, azonban egyelőre fedezet hiányában nem foganatosítható; a belügyminiszter — fedezet hiányában — a csendőrség létszámát nem emelheti; a körorvosok fizetését illetőleg hogy a községek az illetékeket a vármegyei pénztárba fizetnek be s a körorvosok fizetésüket onnan kapják, ez ellen a miniszternek kifogása nincs s ezt más vármegyék példájára a vármegye törvényhatósága saját hatáskörében elrendelheti; a bizottság amaz

óhaját, hogy minden anyakönyvi kerületben anyakönyvi helyettes legyen, a miniszter leirata szerint akadályba nem ütközik, ha mérsékelt tiszteletdíj mellett a bizottság alkalmas egyéneket hoz javaslatba. A közigazgatási bizottság a miniszteri leiratokat tudomásul vette, a körorvosok fizetésének kiszolgáltatási módjára vonatkozó belügyminiszteri leiratot érdemleges elintézés végett átteszi a vármegye törvényhatósági bizottsághoz.

A kir. tanfelügyelő havi jelentése szerint ebben az időszakban résztvett a megyei általános tanítói testület b. füredi közgyűlésén; ugyanaz alkalomból meglátogatta a b. füredi szeretetházat. — Megtekintette az ala-egerszegi iparos tanonciskola munkakiállítását. — Meglátogatta a zecsi-szigeti, bördöcei, tormaföldi, pákai és kányavári r. k. iskolákat. — Személyesen tárgyalt a szent-adorjáni előjárósággal a tavaszkor megnyitandó építkezés ügyében. — Meglátogatta a teskándi és bödei r. k. iskolákat a járási főszolgabíróval, akivel a hótói képesítés nélküli tanító eltávolítása ügyében a helyszínen intézkedett. — Nagy-Kanisznán tovább folytatta a polgári fiú és leányiskola, valamint a községi elemi iskolák államosítására vonatkozó munkálatokat. — Megtekintette a molnári áll. iskola épületén mutatkozó hiányokat. — A miniszter rendelkezése megtekintette Pataky Viktor kotóri tanító tanszergyűjteményét, amelyet a párisi nemzetközi kiállításra óhaját betervezni. — Végül a zala-egerszegi áll. elemi iskolával kapcsolatos gazdasági ismétendő iskola ügyében egy szakértőkből és tanfériakból álló értekezletet hívott egybe, amelynek megállapodásához képest a szobor forgó iskola biztosítása és szervezése ügyében a további intézkedések meg fognak tetetni.

Zala pataka, Fernekág és Budafa községek iskolázásáról felvett jegyzőkönyv előterjesztvén, a végleges intézkedés a zala-lövői iskolák államosításának ügyéig függőben hagyatik.

Előterjesztett a vármegyei községi és köljegyzők együletének kérvénye a tan—és ovodakötelesek összeírásának a tanítók által eszközölése ügyében. Tekintettel a polgári községek számára az 1868 évi 38 t.-cz. és 1876 évi 23 t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasításra, az eddigi törvényes gyakorlat megem változatható. Az összeírás jövő módzatai felől különben is a legközelebb a miniszter fog intézkedni.

A zala-szent-lászlói r. k., a pölöskei községi és karmaci r. k. iskola államsegélye és a mellinczi iskola államosítása ügyében a kérvények a miniszterhez pártolólalag felterjesztettek.

A perlaki kisdévedelem ügyében beérkezett jelentés tudomásul vétetett, Alsó-Lendva község egy állandó gyermekmenedékház felállítására, esetleg államsegély igénybe vétele mellett, utasított.

A göntérházi tanító választáshoz elnökül az iskolaszéki elnök küldetett ki.

A beliczai r. k. iskolához másodtanítóul Fodor Adel okleveles tanítónő, a balaton-udvari ev. ref. iskolához Szabó Gábor okleveles tanító kántortanítóvá, Höfler Mariska oltárczi tanítónővé megválasztván, az államsegély utalványozása végett erről a miniszterhez jelentés tétetik.

A turescsei községi iskola jellegére vonatkozó okmányok betérjesztvén, azokról a miniszteriumhoz jelentés tétetik.

A kerületi egyházi tanfelügyelő értesítése az orosz-tonyi iskola építkezésének tavaszkor mulhatlan megkezdéséről tudomásul vétetett.

A boldogfai r. k. iskola kutja ügyében az okmányok betérjesztvén, az iskolát fenntartó közönség felhivatik, hogy a kut építése ügyében haladéktalanul intézkedjék.

Vaszary Kálmán keszthelyi községi iskolai tanító megválasztását a bizottság jóváhagyta.

Kir. tanfelügyelő bemutatja Pölöskefő, Lipahóc, Lovas, Zala-Szt Grót, Balaton-henye, Áracs, Dióskál, Kerkakálócza, Kerka-Kutas, Hášágy, Nagy-Pécsel, Kapos, Orosztony, Nagy-Kutas, Resznek, Balyk, Köves-Kála, Gellénháza, Bördöd, Balatonfüred, Monoszló, Udvarnok Szt.-Békála, Kővágóórs, Kisrada, Pacsa, Sziliget, Náprátfá, Gulács, Balaton henye, Tördemicz, Szepezd, Kővágó órs, Gyulakeszi községek évtődös pótlékára vonatkozó miuiszteri rendelkezéseket. A községek és iskola fenntartók egy része tüzetesebb hitközségi költségvetés szerkesztésére, több tanító szolgálati folytonosságának kimutatására vagy egyéb pótlásra hivatott fel. Több község pedig anyagi helyzetére való tekintetből, kérvényével elutasították.

Az árvaszéki elnök jelentése szerint július végén a fogalmazó kárnál hátrálék volt 14.553, augusztusban beérkezett 3.351 s így elintézés alá került 17.994 ügydarab, amelyből augusztusban elintéztek 3.808 dbot s így augusztus végén hátrálékban maradt 14.096 ügydarab. Az irodánál július végén hátrálékban volt 1.081, augusztus hónap leírás véget kiadott 3.800 s így elintézés alá került 4.881 ügydarab; ebből augusztus hónap leirtak és expedáltak 4.026 ügydarabot s így augusztus végén hátrálékban maradt 855 ügydarab.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint augusztus hónap befolyt állami adóiban 325.324 frt 59 1/2 kr. A f. évi január havától augusztus végeig 1.463.148 frt 90 kr. adó folyt be, mely a múlt év hasonló szakában befolyt 1.473.377 frt 94 krral szemben 10.229 jrt 04 kr. csökkenést tüntet fel. Augusztus végén hátrálékban maradt: 1.549.034 frt 65 kr. egyenes adóban, 90.805 frt 67 1/2 kr. hadmentességi díjában, 1.031.583 frt 37 1/2 kr. szőlődezmaváltságban, 375.851 frt 44 1/2 kr. bélyeg és jogilletékben, 9.441 frt 89 1/2 kr. illeték egyenértékben, 47.973 frt 49 kr. italmérsi illetékben vagyis összesen 3.116.486 frt 64 kr. Leírásba hozottat a f. évi január 1 től augusztus végéig: a) egyenes adóban 37.453 frt 81 1/2 kr., b) hadmentességi díjban 2.302 frt 94 kr., c) szőlő dezmaváltság tartozásban 143.393 frt 28 1/2 kr. Fizetési halasztás 2 esetben adatott 446 frt 69 kr. adótartozásra; ideiglenes házádotmentesség 33 épületre adatott.

CSARNOK.

Szeressük a természetet...

Irta: Németh Elekné Andaházy Irene.

Az ember a teremtés urává tette magát s bár erejénél fogva nem is, — szelleme, gondolkodása, műveltsége által valóban az. Mennél magasabba tör a valódi művelődés terén, annál közelebb ér azon eszményhez, melynek képeire teremtve van.

Szelleme mesterműveket alkot, igazságokat kutat; behatol az ismeretlenekbe; tantételeket állít fel és uralkodik az anyag felett. Főlénye a természetet, erőket és állatokat rabszolgájává tette.

Jogosultságot érez magában arra, hogy uralkodjék azon lények felett, melyek szellemi képességeiknél fogva alatta állanak, — sorsukat intézni s létezésüket saját céljainak használni fel.

De ha ez így van — mondjuk Istenfő rendelve, — uralkodói előjogai öt egyúttal különféle tekintetekre kötelezik az alatta álló teremtményekkel szemben, melyeknek elmulasztása, megsértése vagy be nem tartása saját emberi méltóságának és szellemi fölényének kárára, rovására megy, am nyomban a méltányosság és igazság azt követeli, hogy hasznosírt hálával fizessünk s a gyengébbeket oltalmunkba vegyük.

Az állatok és növények gondozása, ápolása, jóléte, kímélése és védelme az ember kezeibe van letéve s magától értetődik, hogy ezen köteleességek miként való teljesítése határozza meg a kívánt cél elérését vagy az eredmény sikertelenségét.

Nem vesz kárba sem fáradság, sem jó bánás mód azokkal szemben; mert a jót ép oly arányban tehetőségeikhez képest meg fogják hálálni, mint amely mértékben juttatott az nekik. A jól gondozott s ápolat állatnak nemcsak anyagi értéke nő, külső alakja szépül, de természete is szelidül, művelődik s gazdájának a hűség, engedelmesség és vonzalom számtalan jelével kedveskedik. Ép ez áll a növényekről is, melyek dús virány- és gazdag termésrel fizetik vissza a reájuk fordított figyelmet és fáradságot.

Ha minden ember kellő jó bánásmódban részesítené a vele, mintegy kiegészítő viszonyban és folytonos érintkezésben élő állatokat, bizony nem tartoznának a ritkaságok közé azon csodás mesékhez hasonló esetek, midőn kutyák, lovak, szelidített elefántok stb. gazdájukat és azok vagyonát vízből-tüzből, hó alúl és különféle veszélyből mentik ki; vagy mint I. Napoleon hős kutyája, a híres „Moustache”, mely minden hadjáraton elkísérte gazdáját s neki többször nemcsak az életét mentette meg, de sőt egy alkalommal ropogó golyózápor közben az ellenség által elhódított zászlót is ura táborába visszajuttatotta.

Számos megható és meglepő példát tudok arra, hogy az állat hűsége, ragaszkodása, értelmisége az ember bámulatra ragadja és azon meggyőződésre hozza, hogy annak is van nemes lelke, helyes ítélete és tiszta jellege; némely esetben több, mint sok, igen sok embernek! Mégis mily meletatlan, halátlán és rossz bánás mód kell a szegény állatoknak eltérniök és ravaszágot, halátlanságot és gonoszágot tapasztalniok azoktól, akik magokat oly magasan állónak képzelik a „leketlen, oktalan” állat felett!

A kegyetlenségeknek és kinszásoknak minő vérlázító jelenetét játszódnak le naponta, szemünk előtt és titkon az istállók és udvarokban, a házban és piacon, kertekben, mezőkön, uton-utfélen, lépten-nyomon!

Harag, bosszú, pajkosság, szándék, kegyetlenkedési vágy, játék, ellenszenv és tudatlanság szerzői és okozói ezen szenvedéseknek és pedig legtöbbször ott, ahol a védelem lehetetlen, vagy a kiszemelt áldozat arra nem képes és így védtelenül, tehetetlenül ki van szolgáltatva kinszójára, ellensége, bántalmazója önkényének, hatalmának!

De nemcsak az ember közvetlen szolgálatában és hatáskörében lévő házi állatok gyakran igen szomorú sorsának megfigyelései fakaszthatnak minden állatbarát ajkán embertársa iránt jogos panaszokat, hanem a többi, az értelmiség alacsonyabb fokán álló és mégis ezer hasznos hozó és árthatatlan állatok szenvedései megérdemlik, hogy teljes részvétellel legyünk irántuk s amennyire lehet, hathatós védelmünkbe vegyük őket, amit nemcsak az ember saját érdeke követel sürögösen, hanem az érző lélek és jó kedély kötelességévé teszi annak, aki a műveltségre némi igényt tart.

Valóságos szörnye, réme az ember a madaraknak, melyek pedig nemcsak énekükkel, ékes tollzatukkal és egyéb külső bájaikkal örvendeztetnek meg bennünket, hanem rovar pusztító tulajdosságuknál fogva jóltevőink, kertjeink-, erdőink- gyümölcsöseinknek jól szervezett rendőrsége.

Mégis az emberiség nagyja-apraja valóságos pusztítást visz végbe közöttük.

Alig hagyja el a városi fiu-gyermek az iskola első elemi osztályait, midőn ezen érdemeiért szülőitől egy „főbért” kíván és nyer is jutalmul. Tudjuk, hogy ez mindenkor az éneklő madarak — és sétáló közönség veszedelme.

Faluhelyen szakasztó-vékszám szedi össze kanász, pástor, csordás gyermekei segítségével legeltetés közben a szegény madárfiakat, hogy azokat odahaza a falusi ifjúság mulattatására madzagra kötve, röptesse s addig-addig kinezd, míg egyre gyengülő vergődéseiket megünvá, egyenként földhöz esapkodják vagy nyakaikat kicsavarják!

Szülő munka-, szénagyűjtés, mezei dolog közben, a hasznosabbnál hasznosabb hullók: gyík, sikló, szalamandra, varangy stb. ezrei esnek áldozatul úgy a véletlen-, mint legtöbbször a szándékos pusztításnak, csak azért, mert az önfentartás ösztöne s a létért való küzdelem készítette, hogy a munkás nép utjait keresztezze.

Lombán meghúzódva, a földhöz lapulva és annak színéhez is hasonlulva-gunnyaszt a szőlők göröngyei között

a csúnya, de végtelen hasznos varangy. Rovar, csiga, lepke után megy, ami egyedüli tápláléka s minden fogásával, szájának minden egyes nyílásával a szőlő egy-egy ártalmas, pusztító kül-ellenének halálát végzi.

Ha napjában 50 rovar pusztít el, a mi aránylag igen csekély szákmány lenne egy nagy varangy étvágy igényeinek kielégítésére, — hány temérdek ellenségtől szabadíthatja meg — szerencsés körülmények között egy emberöltőt messze meghaladó életén keresztül — a szőlő ültetvényt az emberiség ama közvetett jeltévője? . . .

És mégis: ha egy munkás szeme megpillantja, ki van mondva rá a halálítélet. A másik pillanatban villanik a napsugaras levegőben valami s gyilkolva sújt alá a magasra emelt kapa . . .

Elég ok, hogy meghaljon az, hogy — védtelen és csúnya! —

Déli napsugarak reszketnek a kevéssé járt gyaloguton. Forró homokján egy ártatlan sikló sütkérezik szép karikába összecsavarva, mozdulatlanul, csak okos, csillogó szemei árulják el, hogy él. Előtte egy lapu levél szép példányú csajkó (v. vincellér-bogár) igyekszik tájékozást szerezni a legközelebbi szőlőhegy fekvéséről, de elindulni, vagy szárnyra kelni nem tud, megigézve, lebillineselve tartja a sikló hypnotizáló tekintete. A keményhajú kis szörny pillanatai megszámlálhatók; — ha mozdul: halál fia! De most léptek tompa hangja hallatszik. Ember közelít. Az állat őstöne felismeri ellenségét a közeledőben s idejét látja a menekülésnek. Gyorsan felbomlik a karika s hosszú hullámos vonalakban siet a biztos menedék felé. Felejtve a csajkó: mehet szabadon áldatlan celjai felé; fel van odiva a bűvös hatás alól. Még egy pillanat s a sikló keskeny feje gyilkos csizma sarok súlyától összetiporva, hosszú testével még sokáig verdesi maga körül a forró földet . . .

Nem mentes az, hogy hasznos és ártalmatlan. Kigyó. Ellenszenves, tehát — vesszen el! —

Hasonló sors éri a szegény, lomha mozdulatú, tüzfoltos, tehetetlen kis szálamandrárt és külsejére nézve szebb testvérkéjét: a színes, csillogó bőrű, okos szemű, hasított nyelvcsékjét nyújtogató gyíkot, melyek mindegyike a kártékony rovar pusztítás egy-egy nagy mesterének mondható. Babona és tudatlanság ül törvényt felettük.

Majd ismét veteményes kert rendezett zöltség-ágyai között néhány vakond túrás zavarja az összhangot, míg a vetemények sárgulása, lassú lankadása jelzi, hogy valami látatlan ellenség okozza ezt a fogyatkozást. A kertész bosszankodik s mivel vakondtúrát lát, ezt tartja okozójának.

Alkonyatkor aztán kéjgú szénás villával felfegyverkezve, ott áll lesben és várja a vakond jelentkezését.

Ime! . . . mozog is már valami ott a frissen felhányt kis Chimborasso alatt, melynek közepén egyszerre egy kis rózsaszínű orr és egy fekete, bársonyos fejecske jelenik meg, mintegy meglepetve a szokatlan üde, külső légérítésétől, — gyorsan vissza akar bocsátkozni sötét alagútjainak biztos menedékébe. De nem képes már arra, mert a vasvilla, mint a villám, lecsapott, áthatolt bársonyos, puha testcsékjén s messze kidobta azt a rettegett felvilágra.

Kertész uram meg van magával elégedve s a felturások kiegyenlítéséhez lát. Most már jól lesz minden. De különös! — A vetemények csak tovább lankadnak, sárgulnak, végre — kivesznek. Pedig hisz! az ellenség rég eltávolított s életével lakolt ezen mutatkozó fogyatkozásokért.

Talán nem is ő okozta? . . .

Bizony nem ám! s minden kertésznek tudnia kellene, hogy a vakond megjelenése a földben lakó kártékony rovarok, gyökeretevő férgek, csimaszok és gryllusok invázióját árulja el s ezek képeznél a vakond táplálékát, — őt háborítlanul meg kellene hagyni ott a helyén.

Most a kerti növények titkos öre megölve: — pusztíthat az alatomos ellenség, mely ellen nincs védekezés. — Az a néhány földtúrás csak az összhangot zavarta; — az a pusztuló veteményes ágy pedig sajnos veszteség.

De talán egy neme az állatoknak sem szenved büntetlenül annyi igazságtalan, kegyetlen, és menthetetlen üldözést, ölést, adáz pusztítást, mint a szegény békák minden faja.

Uton-utfélen találjuk hulláikat s nyári sétáink alkalmával felháborító jeleneteknek lehetünk tanúi, midőn réteken, folyó és álló vizek partjain egész seregeseen jön össze a helyiség ifjusága mindkét nemből (leginkább a már iskolát látogató gyermekek) köztük igen sok esetben *felbúttok* is, akik ezen szegény, hasznos állatok mindenmü üldözésével és kinzásával mulatnak.

Lárma, kacaj, ujjongás jelzi, ha ezen szánandó isten teremtményeinek egyike áldozatul esett s a legkegyetlenebb kinzások között leheli ki életét, hogy a hajsza ezután ismét tovább folytatódjék.

Milliónyi sokasággal pusztulnak évenként emberi erőszak és szándékos ölés következtében ezen állatok szerencsétlenei, melyeknek nem, hogy az a bűnik sincsen, hogy bármi módon ártanak az emberiségnek vagy bármi másnak, de a természet még fegyvert sem adott nekik a védekezésre.

És ha kérjük, hogy mi tulajdonképpen oka ezen dühös következetességgel folytatott kegyetlen üldözésnek, azt nyerjük feleletül, hogy: — „Haszontalan, ellenszenves és csúnya állat a béka“.

Aki a hullóknak állattani jellemzését csak legfelületesebben is ismeri, vagy azok gyakorlati megfigyelésére csak némi csekély fáradságot vesz magának, az meg fog győződni arról, hogy a béka, mint *kizárólag* rovarvő állat, mily végtelen hasznos és szükséges a növényekre úgy, mint állataink és a magunk kedves bőrének megkímélésére. —

Második érv, hogy „ellenszenves“. — Valjon jogosult-e valaki arra, hogy ellenszenvenek egy életet áldozzon fel, még akkor is, ha ez az élet csak egy kis hulló, mely, amidőn a teremtő kezéből került ki, attól a létezésre ép úgy lett feljogosítva, mint maga az ember.

Már pedig ellenszenvből az emberek nem szokták egymást a világból kipusztítani, mert ha üldözés ellen, vallás és lelkiismeret nem védenék már az embert, biztonságáról gondoskodik még a törvény és igazságszolgáltatás is.

Tehát ott, ahol ezektől tartania nem kell, szabad-e, illő-e és az ember méltóságával összeférhető-e, hogy hatalmával, helyzetével gyáván vissza él, midőn arra engedni magát ragadtatni, hogy ellenszenvétől vezéreltetve, vért ontson és egy védtelen életet megsemmisítsen?!

A gyakorlati életben hányszor vagyunk kénytelenek ellenszenves, gyakran gyűlölt egyénekkel közlekedni, társalogni vagy bármi összeköttetésben élni. Mivé lenne tehát az emberi társadalom, — türés, elnézés és önuralom nélkül?

Ha saját gyarlóságaink, hibáink és fogyatkozásaink tudatában, embertársainkkal szemben ezen erényeket gyakorolnunk kell, kötelességünk azt az állatokra is ki terjesztenünk, sőt tartozunk is magunknak, önbesszélésünk — és önbecszerzetünknek azzal, hogy valamely gyengébb, nálunk csekélyebb lény iránt érzett, esetleges ellenszenvet, haragot nagylelkűen legyőzve, védtelenségével, gyámoltalanságával vissza ne éljünk; erőszak- és hatalmaskodással magunkról az „emberi“ zománcot, bélyeget le ne töröljük! . . .

Végül ráfogják, hogy a béka csúnya és undorító! Látására az úgynevezett „jó nevelésű“ embert utálat fogja el, elájul, lúdbórt kap, ideges lesz stb. stb. —

Mind olyan állítások, melyeknek alapja nincs: dőreségek, melyeket utánozni, majmolni szokták, mint a divatot. —

Vizsgáljuk meg csak egyszer közelebbről! Élénk színezetű és csinos rajzi, sima bőr, hűvös tapintással; — remek alkotású vétagocskák, melyek őt úgy vizen, mint szárazon mindennemű ügyességekre képesítik; — arany-szegélyzetű szem és emberi formához hasonló testalkat, kissé a komikumba hajló árnyalattal. Ha foglyul esik, nem harap, nem karmol, nem rüg, csak egy nedvet választ ki, mely ha a szembe jut, gyuladást okoz ugyan, de hatása hamar mulik. Ez minden fegyvere s nem csoda, ha halálfelemben ezen egyetlen védelmi szeréhez nyúl, amit a természetől e célra nyert? —

E pusztuló állatok legnagyobb kontingense az iskolás gyermekek terhére esik, amennyiben valóságos mészárlást visznek végbe közöttük, kizárólag ölési, rontási szenvedélyből.

Mit szólunk azonban azon *felbúttokról*, kik okos fejjel, higgadt gondolkodással és élettapasztalással ilyen vandalizmusra, — ilyen brutalitásokra vetemednek és ahelyett, hogy a fiatalságot nemtelen mulatságaik miatt rendreutasítanak, — magok is rossz példával járnak elő?!

Bizony-bizony, — minden esetleges nagy tehetségeik, társadalmi állásuk, hírnevük és egyéb ünneplést vagy bálmut tulajdonságaikkal mellett, — mégis saját szellemi sötétségük, lelki durvaságuk és műveltségben elmaradottságuk bizonyítványát állítják ki és — Istennek nemetsző dolgot mívelnek! —

Eltekintve a vérengzés vétkétől, melylyel magát beszennyezi az, aki cél és haszon nélkül könnyelműen öl meg — az emberrel egyaránt életre jogosult állatot, — az egyuttal megzavarója a természet rendjének, ellensége az emberiségnek és önmagának és lázadó az isteni törvények ellen. Mert az Isten összes teremtményei, a felső és alacsonyabb fokon álló lények egyaránt bizonyos célra vannak teremtve, valamely hivatás betöltésére szánva s külön-külön oly sajátossággal vagy tehetségekkel felruházza, melyek által valami feladat teljesítésére képesítve.

(Folytatása következik.)

Helyi, megyei és vegyes hírek.

Gyász isteni tisztelet Erzsébet királyné lelki üdvéért. Zala megye törvényhatósága f. hó 12-én a rendes közgyűlés napján d. e. 10 órakor a róm. kath. plébánia templomban felséges királynéunk gyászos elhunytá alkalmából gyász isteni tiszteletet tartatott, amelyen Balaton József apátplébános a kaplának segédlete mellett pontifikált. A gyász isteni tiszteleten megjelent dr. Jankovich László gróf főispán vezetésével a vármegye tisztikara, a közgyűlésre megjelent bizottsági tagok, ea kir. törvényszék, kir. járásbíró, kir. ügyészség, kir. építészeti hivatal, kir. pénzügyigazgatóság, kir. tanfelügyelő, kir. posta hivatal, kir. közjegyzőség, kir. erdőhivatal; a városi hatóság, képviselő testület, az ügyvédi kamara. Az állami főgymnasium, felső kereskedelmi, polgári leány- és elemi iskola növendékei tantestületeik vezetésével és óriási közönség. A jelen volt közönség külsőleg ruházatában is kifejezést adott részvételének; úgy a férfiak, mint a nők a gyász jelül fekete öltözetben jelentek meg a templomban s buzgó imádság szállt az Eg trónusához a szomorú véget ért felséges Királynéért.

Nagy-Kanizsa város képviselőtestülete f. hó 15-én rendkívüli közgyűlést tartott s Vécsey Zsigmond polgármester emlékbeszéde után a képviselők gyászisteniszteletre vonultak, mely után folytatták a gyűlést, amelyen elhatározták, hogy megfestetik a városi díszterem számára az elhunyt Királyné arcképét, a főteret Erzsébet Királynéről nevezik el, hat heti gyászt tartanak és a temetés napján ravatalt állítanak a templomban.

A gyász Keszthelyen. A hazánkat ért fájdalmas veszteség, Erzsébet Királyné, Magyarország Nagyasszonya meggyilkolásának lesújtó híre szeptember hó 10-én este kevéssel 9 óra előtt Festetics Tassilló gróf, kir. főpohárnokmesterhez a bécsi udvartól érkezett távirat folytán jutott Keszthely város lakosságának tudomására. Futó tüzként terjedt szét a lesújtó veszteség híre a városba, s az arckörül a pótolhatatlan veszteség feletti legmélyebb bánat és fájdalom volt leolvasható 11-én a házakról lengő gyászlobogók jeleztek a szomorú valót. 14-ől kezdve déli fél

12 órakor és este fél 7 órakor az összes harangok felőránt meghuzattak egészen a temetés idejéig. A város képviselő testülete 17-én reggel 9 órakor rendkívüli ülést tartott, melyből a miniszter elnökség útján részvét iratot terjesztett Király Ő felségéhez. 10 órakor gyászmise volt, melyen az összes hatóságok, tanintézetek és egyesületek mély gyászba öltözködve vettek részt.

Gyász Alsó-Lendván. Felséges királynéunk halálhíre, melyet eleintén kételkedve fogattunk, szerettük volna lehetetlennek tartani; — szívünkön hatott át, mert a kételkedés rövid idő alatt olyan szomorú valósággá változott, a mely egész Magyarországot megrendítette, így a mi határszéli városunk hazafias lakosságát mélyen lesújtotta. A borzasztó csapás alatt roskadozunk, fájdalom melly, gyászunk megmérhetetlen, remegünk a nemzet jövődéből sorsán! Határszéli városunk lakossága, — élén a Polgári olvasó-egylet- mindig rész kívánt magúak a nemzet örömeiben és gyászában, most sem maradt hátra. K. Hajós Mihály, az olvasó-egylet elnöke, a szomorú hír vétele után válaszmányi gyűlést hitt össze, melyen a válaszmány tagjai arezokon a legmélyebb fájdalom kifejezésével teljes számban jelentek meg, — s néma csendben, könyvelt szemekkel felállva hallgatták Hajós Mihálynak a meghatottságtól remegő hanggal előadott lendületes, szép beszédjét, melyben élénken, nagy hatással eszelte azt a megmérhetetlen veszteséget, a mely forróan szerettük királynéunk halálával sokat szenvedett nemzetünket oly mélyen sújtotta, s többek között indítványozta, hogy Erzsébet királyné emléke jegyzőkönyvileg örökíttessék meg és ebben az olvasó-egylet legmélyebb fájdalmának adjon kifejezést. — Indítványa egyhangulag elfogadtatott. Nemcsak a szívekben, de külsőleg is gyászol Alsó-Lendva lakossága, mert a magán házakon ugy, mint a középületeken gyász—lobogó leng s a férfiak részint karjaikon, részint kalapjaikon gyászsallagot viselnek; a városi képviselőtestület határozata értelmében tizenegy napig nem szól a zene, f. hó 16-án gyász-istentisztelet tartatik, melyen a hatóságok, hivatalok és iskolák részvételén kívül az olvasó-egylet tagjai is testületileg fognak megjelenni; ugyanazon napon tartják az iskolák is gyászünnepeiket.

A tanintézetek gyásza. A vallás- és közoktatásügyi miniszter sürgönyileg rendelte el, hogy angyaljószág Királynéunk tragikus halála alkalmából a temetés és a gyászünnepe napján az intézet szüneteljen, továbbá az egyes hitfelekezetek által tartandó gyász isteni tiszteleteken az ifjuság vegyen részt és utána az intézet gyászünnepeit tartson. A zala-egerszegi tanintézetek növendékei e rendelet alapján részt vettek f. hó 12-én a vármegye törvényhatósága által tartot gyászmisén. A szombathelyi megyés püspök által az egész egyházmegye területére elrendelt gyászistentisztelet városunkban f. hó 22-én d. e. 9 órakor tartatik; e napon a miniszteri rendelet értelmében — a tanuló ifjuság a gyászistentiszteleten szintén részt vesz s ennek befejeztével tartják meg az egyes tanintézetek az intézeti gyászünnepeit.

Zalavármegye képviselőtestületében felejthetetlen emlékül Erzsébet Királynéunk temetésén dr. Jankovich László gróf főispán, Csertán Károly alispán és Farkas József országyűlési képviselő, megyei törvényhatósági bizottsági tag vettek részt s helyeztek koszorút a vármegye nevében a drága halott ravatalára.

A zala-egerszegi izraelita kitközség imaházában felséges Királynéunk elhunytá alkalmából f. hó 22-én délelőtt 10 órakor lesz a gyász istentisztelet.

A törvényhatósági közgyűlés megtartása tárgyában a vármegye főispánja a következő hirdetményt bocsátotta ki: „A folyó évi szeptember hó 12-ik napjára kitűzött, s a nemzetet ért gyász miatt 26986/ni. 898. 1567. jk. számú határozattal elnapolt törvényhatósági bizottsági rendes közgyűlés folytatólagosan folyó évi szeptember hó 26-án s következő napján fog megtartatni, mely közgyűlésnek tárgyait a 25858/ni. 898. sz. a közölt rendes- és pótlágyorsorozatban foglalt ügyek képezendik. Miről a törvényhatósági bizottsági tag urakat értesitem. Zala-Egerszegen, 1898. szeptember 16-án. Dr. Jankovich László gróf sk., Zalavármegye főispánja.

Meghívó. „Zalavármegye gazdasági egyesülete“ f. évi szeptember hó 25-én d. e. 10 órakor Zala-Egerszegen, saját helyiségében közgyűlést tart, melyre t. tag társ ur tisztelettel meghivatik. A közgyűlés tárgya: Az egyesületi elnök és az időközben lemondás folytán üresedésbe jött I-ső alelnöki állások választás útján betöltése. Kelt Alsó-Rajkon, 1898. szeptember 15-én. Koller István sk., II. alelnök.

Köszönetnyilvánítás. Kaiser Eugénia* és Kaiser Sarolta Ő nagyságáék 10—10 frtot voltak szivesek a nőegylet javára adományozni, mely adományért hálás köszönetet mond az elnök.

Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Schilf Márkust a sümegi állami reáliskolához h. tanárrá nevezte ki.

Gazdasági szaktanár kinevezése. A földmivélségi m. kir. miniszter Berger Károly Lajost a csáktornyai állami tanítóképző intézethez gazdasági szaktanárrá nevezte ki.

Beiratások eredménye a nagy-kanizsai tanintézetekben. Az 1898/9-ik tanévre beiratkozott: a) a főgymnasium I-ső osztályába 99, a II-ikba 72, a III-ikba 58, a IV-ikbe 39, az V-ikbe 35, a VI-ikba 30, a VII-ikbe 16, a VIII-ikba 20, összesen 369 tanuló; b) a *felső kereskedelmi iskola* mind a három osztályába 31—31 s így összesen 93 tanuló; c) a *polgári fiú iskola* I-ső osztályába 66, a II-ikba 42, a III-ikba 43, a IV-ikbe 36, az V-ikbe 18, a VI-ikba 10, összesen 219 tanuló; d) a *polgári leány iskola* I-ső osztályába 61, a II-ikba 48, a III-ikba 41, a IV-ikbe 38, összesen 188 tanuló. Az elemi iskolákban a beiratások még folyamatban vannak.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Takács József és neje született Hricsovszky Erzsébet lipót-szent-miklósi elemi iskolai rendes tanító illetve tanítónő a zala-egerszegi állami elemi iskolához jelen minőségükben áthelyezte.

Elmaradt löverseny. A keszthelyi honvédszár...

Községek egyesítése. A m. kir. belügyminiszter...

A városi óvodák megnyitása tárgyában a városi...

A sümegi állami reáliskolába az 1898/9-ik tan-

Legegett asztalos műhely. Keszthelyen folyó hó...

Menlovak vétele. A földmivelésügyi miniszter közli...

A novai Szent-Mihály napi országos vásárra...

Figyelmeztetünk a lapunk mai számában megjelent...

Állategészségügyi kimutatás vármegyénkben f. hó...

Vetőmagvak. (Mathner Ödön tudósítása). A vető-

Piaczi gabona árak. Zala-Egerszegen f. hó 16-án...

IRODALOM

A „Magyarnemzet Aranykönyve”. Az ezeréves ünnep...

A kert. A kertészet összes ágait magába foglaló...

Varga Jenő: Gyümölcsészeti közlemények. Kardos Árpád...

A Magyar Svájcz. Nyárat a szive mindazoknak, a...

Henneberg-selyem

45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — csak akkor va-

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és k. udvari szállító) Zürichben...

Nyilt-tér.

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt,

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olesó,

Kedvelt borviz.

A mohai Agnes-forrás kezelettsége.

Főraktár:

ÉDESKUTYI L.

cs. és kir. udvari szállító BUDAPEST, V. Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Dentiszt WELLNER GYULA

ideiglenes műfogászati terme

ZALA-EGERSZEGEN „ARANY-BÁRÁNY” SZÁLLODA I. SZAM.

Tisztelettel adom a művelt közönség tudomására, hogy

műfogászati termemet ismét megnyitottam.

Készítem a fogtechnika legújabb vívmányait.

Műfogak szájpaddalás nélkül. Fogkoronák, egész fogsorok. !! Tisztviselőknek részletre is !!

A múlt ízben készített műveletnél, a természetes használat által szükségessé vált javítást díjmentesen eszközölöm.

Tartózkodás október 10-ig. Rendel egész nap. Becses bizalmát kéri

Dentiszt Wellner Gyula

fogspeciálista Veszprémből.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: UDVARDY IGNÁC.

4313/tkv. 898. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A zala-egerszegi kir. törvényszék, mint telekkönyvi...

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becs-

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság. Zala-Egerszeg, 1898. évi május hó 27-én.

Rutich, kir. tszéki bíró.

4601/tkv. 898 sz.

Árverési hirdetmény.

A zala-egerszegi kir. törvényszék, mint tkkvi ható-

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becs-

A kir. törvényszék tkkvi hatóság. Zala-Egerszeg 1898. június hó 20. án.

Rutich, kir. tszéki bíró.

Hirdetmény.

Höber Vincze erdőőr részére a sümegi szolgabírósg által 1885. évi VII/31.

eskübizonyítvány elveszett, a megtaláló felhívatik annak 15 nap alatti visszaadására.

Kelt Z.-Szt.-Gróton, 1898. szept. 15.

PAÁL VIKTOR urod. számtartó.

Nestlé Gyermeklisztje

a legjobb alpesi tejet tartalmazza,
régí híres tápszer
**gyermek és gyomor-
betegek számára.**

Ajánlva, a legelső orvosi szaktekintélyektől, 30 év óta gyermekkórházakban használatban.
Kiállítva a bécsi jubileumi kiállítás mezőgazdasági osztályában.

Mint adobozokat használati utasítással ingyen küld a központi raktár **F. Berlyak Bécs, I. Naglergasse 1.**
Mivel hasonló készítmények hamisan utánzott csomagokban közforgalomban vannak, a vételnél ügyelni kell arra, hogy minden doboz a fel-
Intés. találó **Henry Nestlé** névaláírásával és a doboz fedele **F. Berlyak** főraktáros címével el legyen látva.

Eladó orgonák.

Nálam alólírott nál két előljátszó

pedálos orgona

a hely szűke miatt minden elfogadható árért eladó. Továbbá minden, szakmába vágó munkát elfogadok és a lehető legolcsóbb árért pontosan és lelkiismeretesen elkészítek **jótállás mellett.** További felvilágosítással készséggel szolgálok.

Zala-Egerszegen.

Bencz György
orgona építő.

4376. sz. 1898.

ÁRVERÉSI HIRDETMEŒY.

A zala-egerszegi kir. törvényszék, mint tkvi. hatóság, közhírré teszi, hogy **Csaló Imre** sójtóri lakos végrehajthatónak **Tánczos Rozsi** Ferencz Mihályné, végrehajtást szenvedő elleni 30 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a zala-egerszegi kir. tsvék területén lévő, a sójtóri 707. sz. tjkvben Tánczos Rozsi, Ferencz Mihályné tulajdonául fölvetett következő ingatlanokra: + 1667/96. szám alatt: 13 frtban, + 1667/9 hrszám alatt: 5 frtban, + 1794/83 hrsz. alatt: 15 frtban, + 1794/134. hrsz. alatt: 277 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverés elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1898. évi szeptember hó 27. napján d. e. 10 órakor SÓJTORÓN** a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át vagyis 1 frt 30 krt, 50 krt, 1 frt 50 krt, 27 frt 70 krt készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnálételes elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismerényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék telekkönyvi hatóság.
Zala-Egerszeg 1898. évi május hó 31-én.

Rutich kir. tszéki bíró.

Ad. 3450. sz.
polg. 98.

Hirdetmény.

Szent-Erzsébet-hegyközség határában az úgynevezett „Alsómezei” ingatlanok tagosztásáról készült **mérnöki munkáltaok** hitelesítésére határnapul 1898. évi október hó 14-ik napjának d. e. 9 órája **SZENT-ERZSÉBET-HEGYKÖZSÉG** a községbíró házához kitézetvén: arra a távollevő illetve ismeretlen tartózkodású érdekeltek azzal a figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy érdekeik kellő képviselőségéről gondoskodjanak, mivel meg nem jelenésük az eljárást akadályozni nem fogja. Az ismeretlen és távollevő érdekeltek képviselőjére ügygondnokul **SZALMAY JÓZSEF** zala-egerszegi ügyvéd neveztetett ki.

A kir. törvényszék.

Zala-Egerszegen, 1898. évi augusztus hó 29-ik napján.

Dr. Fritz József
kiküldött kir. törvényszéki bíró.

ad. 4212. sz.
p. 1898.

HIRDETMEŒY.

Orbánysófa község határában tagosításáról készült

mérnöki munkáltaok

hitelesítésére határnapul 1898 ik évi szeptember hó 30-ik napjának d. e. 9 órája Orbánysófa községben a községbíró házához kitézetvén: felhívtnak az ismeretlen tartózkodású és távollevő érdekeltek, hogy érdekeik kellő képviselőségéről gondoskodjanak; mivel meg nem jelenésük az eljárást akadályozni nem fogja s mivel ebben az esetben érdekeiket **Boschán Gyula** zala-egerszegi ügyvéd ügygondnok fogja képviselni.

Királyi törvényszék.

Zala-Egerszegen, 1898. augusztus 30.

Dr. Fritz,
kiküldött kir. törvényszéki bíró.

A „Nemzeti” Balesetbiztosító részv.-társaság Budapesten (Erzsébet-körut 13. szám)

biztosítást nyújt **mindennemű baleset** anyagi következményei ellen úgy mint **egyes egyéneket** (polgár és katona), **gyári és malomalkalmazottakat** (munkások és tisztviselők) valamint **bárhít, hivatás teljesítése közben, vagy azon kívül, utazás alatt, vadászaton, vagy bármely más alkalommal érhető baleset ellen, a legszabadelvűbb biztosítási feltételek és a legjutányosabb díjtételek** mellett.

Közelebbi felvilágosítást a legkészségesebben nyújt: a »Nemzeti«, az »Első magyar általános biztosító«, a »Magyar-Francia« és a »Bécsi biztosító« minden fő- és alügynöksége az ország bármely helységében.

Megbízható ügyes üzletszerzők felvétetnek.

Életbiztosítás
orvosi vizsgálat mellett: Mindenféle kombináció szerint az ember életére.

Életbiztosítás
orvosi vizsgálat nélkül
(népbiztosítás)

heti díjzétessel 10 fillértől kezdődőleg!
(Haláleseti, elérési, kihazasítási, és gyermekbiztosítás).

K e i l - l a k k
(G I S T U R)
a legkiválóbb mázoló-szer a palló számára.
1 nagy palack ára 1.35 kr. — 1 kis palack ára 68 kr.

Viassz-kenőcs
Legjobb és leggyorsabb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 kis palack ára 60 kr.

Árany-fénymáz
képekre stb. bearranyozására.
1 kis palack ára 20 kr.

Fehér „Glasur”-fénymáz
Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ugyan befestésére.
1 kis palack ára 45 kr. — 1 nagy palack ára 75 kr.

Mindenkor kaphatók:
Ján Ferenc cégnél Zala-Egerszegen.

A ház lebontása miatt

nagy raktáromat kisebbíteni óhajtván, összes áruimat úgymint:

**Mosó-, gyapjú- és selyem divatszövetek,
Vászon- és fehéreneműek.**

Szőnyeg, függöny, butorszövetek stb.

rendkívül mélyen leszállított áron adom el.

Miután t. vevőimnek eddigi bizalmukért köszönetemet fejezem ki: meghívom a n. é. közönséget a most még remek választékú raktárom megtekintésére.

Kiváló tisztelettel

SCHÜTZ SÁNDOR

Zala-Egerszegen.